

werd de classis Batavia in het ongelijk gesteld, daar in het eerste gedeelte van dat besluit propaganda voor en medewerking aan de Buchman-beweging door ambtsdragers werd afgeraden, terwijl in het tweede gedeelte de consequentie praktisch buiten werking werd gesteld. Daarom werd geadviseerd de classis Batavia te schrijven deze zaak opnieuw te behandelen en in overeenstemming te brengen met het eerste gedeelte van het besluit.¹⁰²

Bij de behandeling van de beide bezwaarschriften - Yerseke en Van Proosdij - door de synode bleek opnieuw het verschil tussen de ervaringen in Nederland en Nederlands-Indië. Volgens K. Schilder deugden de opvattingen over zelfonderzoek en verbondsleer van Oxford niet. Hij vergeleek de beweging met de profeterende dienstmaagd uit Philippi, tegen wie Paulus zei: 'Ik ben van uw propaganda niet gediend' (Hand.16:16-18). De opvatting van het rapport en van de Indische afgevaardigden als zou Oxford 'een middel in Gods hand' kunnen zijn om mensen tot bekering te brengen, verwierp hij. Hij verlangde van de synode een positieve uitspraak om een verder binnendringen van deze gevaarlijke beweging in de Gereformeerde Kerken te voorkomen. Kaajan vond het commissierapport op verschillende punten erg zwak. Dit kwam vermoedelijk mede doordat prof.dr. H.H. Kuyper hier als adviseur bij betrokken was geweest en tegen tuchttoefening jegens groeperingen bezwaar had. In 1936 had deze na de bespreking van het synodebesluit tegen het lidmaatschap van de N.S.B. en van de C.D.U. voor de stemming ontstemd de vergadering verlaten.¹⁰³ Daarom stelde Kaajan voor in de conclusie ten aanzien van Yerseke niet alleen te stellen dat de Buchman-beweging een gevaar voor de kerk was, maar ook 'voor het waarachtig Schriftuurlijk geestelijk leven'.

Prof.dr. J.H. Bavinck, tot dan toe docent aan het opleidingscentrum te Djokjakarta, had een geheel andere mening.¹⁰⁴ Hij beperkte zich bewust tot zijn ervaringen

102. Rijksarchief in Utrecht, *Synodale archieven van de Gereformeerde Kerken in Nederland, 1936-1980*, inv.nr.578. De belangrijkste stukken hiervan zijn te vinden in: *Acta ... 1939*, Kampen z.j. [1940], art. 228 en Bijlage XLVIb. A. Algra, *De Gereformeerde Kerken Nederlands-Indië/Indonesië (1877-1961)*, Franeker z.j. [1967], 223-224.

103. *Opdat wij niet vergeten. De bijdrage van de Gereformeerde Kerken, van haar voorgangers en leden, in het verzet tegen het Nationaal-Socialisme en de Duitse tyrannie* (samengesteld door Th.Delleman), Kampen, 1949, 55-62. Van Roon, *Protestants Nederland*, 49-50. Dam, *De NSB*, 142-147. Endedijk, *De Gereformeerde Kerken*, 207-210. J. Stellingwerff, *De Vrije Universiteit na Kuyper. Een halve eeuw geestesgeschiedenis van een civitas academica*, Kampen z.j. [1990], 219-220.

104. Om aan te tonen dat de Gereformeerde Kerken in Nederland en haar zusterkerken in Indië wel vaker anders dachten, memoreerde het *Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur*, 15 no.49 (6 oktober 1939), dat Bavinck begin 1939 de Indische Gereformeerde jeugdverenigingen op het Christelijk Wereldjeugdcongres te Amsterdam had vertegenwoordigd, terwijl de Gereformeerde Kerken in Nederland deze stevig hadden afgewezen. Zie voor Bavinck: J. Verkuyll, *Inleiding in*